Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2002–2003

23 432 De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 94

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 maart 2003

Graag informeer ik u hierbij, mede namens de Minister-President en de Minister van Defensie en conform het verzoek van de voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken, over de Nederlandse opvatting ten aanzien van de laatste ontwikkelingen omtrent Irak in de VN-Veiligheidsraad.

Zoals ik reeds aan de Kamer heb bericht in mijn brief van 17 maart jl., is maandag duidelijk geworden dat de Veiligheidsraad geen overeenstemming heeft weten te bereiken over een uitspraak over de mate van medewerking van Saddam Hoessein aan resolutie 1441. In deze unaniem aanvaarde resolutie werd vastgesteld dat Irak zijn ontwapeningsverplichtingen heeft geschonden maar een laatste kans krijgt alsnog tot ontwapening over te gaan. Gisteren is de Veiligheidsraad ernstig verdeeld gebleken tussen landen die menen dat Irak de «laatste kans» van 1441 niet gegrepen heeft, landen die menen dat de met militaire druk afgedwongen inspecties resultaat beginnen op te leveren en dus meer tijd moeten krijgen, en landen die (al dan niet uitdrukkelijk) menen dat militair optreden sowieso niet gerechtvaardigd is, maar inzetten op een vorm van «containment» van Irak.

Wat betekent dat voor de opstelling van Nederland? De regering heeft de afgelopen maanden, gesteund door de Tweede Kamer, consequent het standpunt ingenomen dat
– het bezit van massavernietigingswapens door Irak een ernstige zaak is;
– de aanpak daarvan in de allereerste plaats een verantwoordelijkheid van de VN gezamenlijk, in casu de Veiligheidsraad, is;
– de Veiligheidsraad begin 1991 Irak verplicht heeft te ontwapenen en sindsdien herhaaldelijk maatregelen heeft genomen tegen Irak's voortdurende pogingen aan deze verplichtingen te ontkomen;
– de Veiligheidsraad nu ook gehouden is zijn eigen besluiten serieus te nemen, en in het bijzonder die vastgelegd in de unaniem aanvaarde resolutie 1441;
– dreiging met geweld om naleving af te dwingen een aanvaardbaar

KST67125
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2003

instrument is, en derhalve het gebruik daarvan in laatste instantie niet uit te sluiten valt;
– een nieuwe VR-machtiging om zonodig geweld te gebruiken zeer wenselijk, maar niet strikt noodzakelijk is;
– de Nederlandse regering zelf uiteindelijk een eigen beoordeling zou moeten geven over de mate waarin Irak zijn verplichting om te ontwapenen nakomt.

Dat moment is nu aangebroken.

De beoordeling van de mate waarin Irak zijn verplichting om te ontwapenen nakomt, moet rekening houden met het gegeven dat het hier gaat om een regime dat nu al twaalf jaar kans ziet zich te onttrekken aan uitspraken van de Veiligheidsraad. Saddam Hoessein is een recidivist wiens optreden over een reeks van jaren volstrekt consistent is. Duidelijk is dat, zonder grote militaire druk, besluiten van de Veiligheidsraad op hem geen enkele indruk maken. Terecht legt resolutie 1441 de lat dan ook hoog. De «laatste kans» die resolutie 1441 Saddam Hoessein geeft, is tegen die achtergrond echt een laatste kans.

Behalve Syrië is geen enkel lid van de VR van mening dat Irak voldoende meewerkt. Er is echter verschil van mening over de consequenties die dat zou moeten hebben.

Het valt te betreuren dat de Veiligheidsraad er niet in is geslaagd tot een uitspraak te komen. De regering betreurt het dat daardoor een situatie is ontstaan waarin thans de VS en het VK genoopt voelen om zonder nadere VR-resolutie tot militaire actie over te gaan. Alle bij de besluitvorming in de VR betrokken landen dragen daarvoor een verantwoordelijkheid. De ernstige verdeeldheid binnen de Raad tast in de eerste plaats zijn gezag aan. Voor een geloofwaardige druk op Irak om langs vreedzame weg tot ontwapening over te gaan is nodig dat alle betrokken landen een eensgezinde opstelling innemen. Gebrek aan eensgezindheid leidt tot een verkeerd signaal aan Saddam Hoessein. Het onvermogen om tot een besluit te komen vormt bovendien een verkeerde boodschap aan andere landen die de internationale rechtsorde zouden willen ondermijnen.

Het achterwege blijven van een uitspraak plaatst de internationale gemeenschap, en dus ook Nederland, voor een moeilijke keuze. De verdeeldheid van de Veiligheidsraad heeft naar het oordeel van de regering het internationale draagvlak voor militair optreden aangetast. In het geval Irak is dit overigens niet de eerste keer. Ook in 1998 bestond er in de Veiligheidsraad geen overeenstemming over militair optreden tegen Irak. Toen heeft Nederland dat militair optreden als onontkoombaar omschreven en heeft de Nederlandse regering – gesteund door de Tweede Kamer – de stelling ingenomen dat de sinds 1990 door de VR aangenomen resoluties op zich voldoende rechtsbasis vormden voor militair optreden.

De vraag die Nederland nu wederom heeft te beantwoorden is, simpel gezegd, niet zozeer of militair optreden mag, maar of het moet. Immers, de stelling dat de VR zich alsnog (dat wil zeggen na aanvaarding van resolutie 1441) zou moeten uitspreken, impliceert dat gegeven het gebrek aan overeenstemming niet zou kunnen worden opgetreden. Resolutie 1441 veronderstelt daarentegen dat, gelet op de verwijzing naar «ernstige gevolgen», militair optreden niet wordt uitgesloten. Vandaar de steeds uitgedragen opvatting van de regering dat een tweede resolutie wel wenselijk, maar niet noodzakelijk is.

Zelfs onder grote druk heeft Irak nog steeds niet begrepen dat het nu echt ontwapenen moet, zoals geëist in resolutie 1441.

Zo zijn de inspecteurs alleen onder dreiging van militair optreden toegelaten, was de in december verstrekte opgave in feite een gecompliceerde manier om bezit van massavernietigingswapens te ontkennen en blijken openhartige interviews met wetenschappers onmogelijk.

Daarnaast is tot op heden nog geen enkel openstaand vraagstuk uit de UNSCOM-periode (1991–1998) en de periode sindsdien opgelost. In zijn werkdocument van 6 maart heeft UNMOVIC 128 van dergelijke vragen geïdentificeerd. Het betreft o.a. vragen over 21 000 liter biologische en chemische middelen, waaronder 10 000 liter anthrax, rakettechnologie, vliegtuigbommen met een biologische en/of chemische lading en informatie over onbemande vliegtuigen.

Het werkdocument versterkt het beeld dat Irak nog op veel punten geen of onvoldoende opheldering heeft willen geven. Zo heeft Irak – laat – zeer gedetailleerde lijsten geproduceerd met namen van wetenschappers die bij de unilaterale vernietiging van verboden wapens zouden zijn betrokken, maar is het niet in staat, ondanks een zo hoogwaardig administratief systeem, de gevraagde bewijzen van vernietiging van verboden wapens te leveren. Uit het feit dat Irak na al die tijd nog op geen enkele van de openstaande vragen afdoende antwoord heeft gegeven, kan slechts de conclusie worden getrokken dat Irak niet wenst mee te werken aan zijn eigen ontwapening.

Kortom, Irak heeft de «laatste mogelijkheid» die resolutie 1441 biedt niet gegrepen.

Zijn er dan alternatieven denkbaar voor militair optreden? Is een systeem van voortgezette inspecties, in combinatie met de geldende sanctiemaatregelen (d.w.z. toezicht op het gebruik door Irak van zijn olieinkomsten) in staat te beletten dat Irak op enig moment zijn MVW-programma weer hervat? De inspecteurs hebben vastgesteld dat, alleen als Irak volledig meewerkt aan de ontwapening, zij hun werk op zinvolle wijze kunnen blijven doen en zekerheid kunnen verschaffen over de beëindiging van Irak's potentieel op het gebied van massavernietigingswapens. Dat vereist derhalve tenminste langdurige voortzetting van het huidige niveau van dreiging met militair optreden.

Naar het oordeel van de regering is dit uiteindelijk geen begaanbare weg. Alles wijst erop dat Irak nog steeds de intentie heeft zijn MVW-capaciteit te behouden, en bovendien die op een geschikt moment verder uit te bouwen. Nu het zo evident de kans laat lopen duidelijk te maken dat het die opzet niet langer heeft, moet worden aangenomen dat Irak bereid en in staat is de internationale gemeenschap bij voortduring om de tuin te leiden. Met financiële sancties en inspecties alleen kan die intentie niet afgestopt worden.

De regering betrekt bij dat oordeel ook een aantal andere factoren.
De door met name Frankrijk, Rusland en China bepleite voortzetting van het inspectiesysteem is niet overtuigend omdat inspecties alleen onder voortdurende dreiging van militair optreden tot stand zijn gekomen. Genoemde landen hebben aan die druk op geen enkele manier een bijdrage geleverd. Hun pleidooi zou overtuigender zijn als zij ook bereid zouden zijn Irak daadwerkelijk onder druk te zetten.
Daarnaast is de VS-administratie er toe overgegaan de kwestie-Irak neer te leggen daar waar die thuishoort: in de Veiligheidsraad. Samen met de Britse regering en anderen is herhaaldelijk getracht de leden van de Raad

te wijzen op de langetermijngevolgen voor het gezag en de effectiviteit van de Veiligheidsraad wanneer deze verzuimt zijn verantwoordelijkheden te nemen en, in dit geval, de naleving van zijn eigen besluiten zonodig met geweld af te dwingen.

Wat Irak de laatste tijd aan beweging heeft laten zien, is uitsluitend en alleen het gevolg van dreiging met militair optreden door de VS en het VK. Die dreiging kan niet onbeperkt worden voortgezet. Op zeker moment verdwijnt immers het effect van de enkele aanwezigheid van militaire eenheden.

Alles afwegende komt de regering tot de slotsom dat er, gelet op de onvoldoende medewerking door Irak, sprake is van «further material breach». Zij constateert dat de VS en het VK op grond van eenzelfde redenering de hoop op een vreedzame oplossing vrijwel hebben opgegeven en bereid zijn tot militair optreden. De regering steunt de conclusie dat het onvermogen tot besluiten van de Veiligheidsraad er niet toe mag leiden dat Saddam Hoessein ongemoeid wordt gelaten. De regering realiseert zich daarbij ten volle dat de inzet van militaire middelen ernstige gevolgen kan hebben, bij voorbeeld in de vorm van verder lijden van de burgerbevolking, die reeds jarenlang het slachtoffer is van het Iraakse regime. Als dit conflict niet met andere middelen kan worden opgelost, ligt de schuld daarvoor zonder enige twijfel in Bagdad.

Nederland heeft wel bijgedragen aan het opvoeren van de militaire druk op Irak, onder meer door het openstellen van het luchtruim, havens en luchthavens voor de transit van militair materieel en personeel. Daarnaast werden in bondgenootschappelijk verband Patriot luchtverdigingssystemen naar Turkije uitgezonden en participeert Nederlands personeel in de AWACS-vliegtuigen. Voorts levert Nederland belangrijke bijdragen aan de operatie Enduring Freedom. Het uitblijven van een nadere VR-uitspraak heeft echter ook gevolgen voor het nationale draagvlak voor verdere Nederlandse betrokkenheid. Op die grond concludeert de regering dat het geen eigen actieve militaire bijdrage zal leveren aan operaties ten aanzien van Irak.

Uitgaande van een militair optreden zal de regering zich concentreren op de aanpak van problemen in de fase daarna. Het gaat hierbij allereerst om humanitaire hulp en wederopbouw, maar ook om zaken als het bestuur van Irak en het verzekeren van stabiliteit en veiligheid. In dit verband kan ook de wenselijkheid van een militaire bijdrage worden overwogen. De Verenigde Naties zullen in deze vervolgfase een centrale rol moeten spelen, idealiter op basis van een mandatering van de Veiligheidsraad. De Europese Unie en haar lidstaten zullen tezamen en afzonderlijk daaraan een bijdrage moeten leveren. De regering ziet in deze activiteiten ten gunste van de toekomst van de bevolking van Irak tevens een mogelijkheid om de eensgezindheid in multilaterale organisaties als de VN en de EU te herstellen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. G. de Hoop Scheffer

Bijlage

Feitenrelaas Irak

Op 2 augustus 1990 bezette Irak zijn buurland Koeweit en ging vervolgens over tot annexatie ervan als 19e provincie van Irak. Dezelfde dag veroordeelde de VN Veiligheidsraad deze invasie als schending van de internationale vrede en veiligheid en eiste onmiddellijke terugtrekking van de Irakese troepen (VR-resolutie 660). Op 6 augustus stelde de VR economische maatregelen in tegen Irak. Deze maatregelen behelsden een importverbod voor alle staten betreffende alle goederen (hoofdzakelijk olie) afkomstig uit Irak alsmede een exportverbod van alle goederen, met name inclusief wapens en militair materieel, naar Irak.

Op 29 november 1990 werd door de Veiligheidsraad, ex Hoofdstuk VII van het VN Handvest resolutie 678[1] aangenomen, waarbij de lidstaten van de VN werden gemachtigd «all necessary means» te gebruiken om naleving door Irak van resolutie 660 af te dwingen – alsmede van «all subsequent relevant resolutions» – en «to restore international peace and security in the area». Hiermede kwam de machtiging voor het gebruik van geweld voor het afdwingen van VR-resoluties m.b.t. Irak tot stand.

Nadat een internationale coalitie onder leiding van de VS d.m.v. de operatie Desert Storm de naleving van VR-resolutie 660 had afgedwongen door Koeweit te ontzetten kwam op 3 april 1991 VR-resolutie 687[1] tot stand. Deze resolutie ziet onder meer op de ontmanteling van het Irakese arsenaal aan massavernietigingswapens en ballistische raketten en verklaarde dat, nadat Irak zijn aanvaarding van alle bepalingen van deze resolutie aan de SG VN zou hebben bericht, een formeel staakt-het-vuren van kracht zou zijn tussen Irak en Koeweit alsmede met de Lidstaten die met Koeweit samenwerken. Door de daarop volgende verklaring van Irak kwam dit staakt-het-vuren tot stand, waarmee de vijandelijkheden, gebaseerd op de machtiging vervat in VR-resolutie 678, werden opgeschort.

Reeds resolutie 687 legde de «burden of proof» inzake ontwapening op Irak zelf, door de eis van volledige opening van zaken betreffende zijn massavernietigingswapens en van medewerking met internationale wapeninspecteurs – UNSCOM en IAEA – bij de vernietiging ervan.

De door Saddam Hussein indertijd afgelegde verklaring ontkende het bezit van biologische wapens en gaf slechts sporadische informatie inzake chemische wapens. In 1995 liep een schoonzoon van Saddam Hussein over, die een belangrijke rol had gespeeld bij de programma's tot verwerving van massavernietigingswapens. Hierdoor werd Irak gedwongen verdere opening van zaken te geven. Uitgaande van de eerst toen door Irak verstrekte informatie, die zonder meer de onvolledigheid en onjuistheid van de eerdere verklaring aantoonde, ontdekten de wapeninspecteurs dat Irak over schrikwekkende hoeveelheden biologische wapens beschikte (met name voor gebruik als wapens geschikt gemaakte Anthrax en Botulismebacteriën, vide bijlage)[1] alsmede een zorgelijk ver gevorderd programma voor het ontwikkelen van atoomwapens.

De inspecteurs slaagden erin het bestaan van zekere hoeveelheden verboden wapens, van wapensystemen en wapenprogramma's aan het licht te brengen en over te gaan tot de ontmanteling ervan c.q. de verificatie van door Irak beweerde zelfstandige vernietiging. Tezelfdertijd ging evenwel het regime door alles te doen om hun werkzaamheden te frustreren. Het ging daarbij voornamelijk om het ontzeggen van toegang tot verdachte «sites» – met als hoogtepunt het tot verboden gebied verklaren van het zeer grote aantal zogenaamde «presidentiële paleizen» (het gaat hierbij om enorme, uit vele gebouwen bestaande complexen met oppervlaktes van verscheidene vierkante kilometers) – maar ook om het onder

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

druk zetten van de inspectieteams. Dit leidde eind 1998 tot het terugtrekken van die teams. De VS en het VK reageerden hierop met militaire acties in de vorm van luchtaanvallen, waarvoor overigens geen specifieke mandaterende VR-resolutie tot stand werd gebracht. De Nederlandse regering stelde zich destijds op het standpunt, met haar brief aan de Tweede Kamer van 17 december 1998, dat dit militair optreden werd gelegitimeerd door het geheel aan resoluties van de veiligheidsraad vanaf 1991 inzake Irak (m.n. VR-resolutie 678 in combinatie met 687).

Aangezien het gebruikte geweld niet leidde tot terugkeer van de inspecteurs stelde de internationale gemeenschap zich tevreden met het voortzetten van het stelsel van economische maatregelen, waarbinnen de uitgeoefende controle over de olie-inkomsten van Irak een belangrijk element was, als enig drukmiddel. Daarnaast bestonden de zogenaamde «no fly zones» in Noord- en Zuid-Irak, afgedwongen door de luchtmachten van VS en het VK, gericht op bescherming van de Irakese bevolking van die gebieden, die tijdens Operatie Desert Storm in opstand was gekomen.

Deze economische maatregelen leidden tot grote ellende voor de bevolking van Irak, die met een ernstige verslechtering van haar levensomstandigheden werd geconfronteerd. Anders dan de leden van het regime, die aan de smokkel ter ontduiking ervan goed verdienden. Uiteindelijk werden het stelsel in 2002 verfijnd door i.p.v. de invoer van Irak in den brede aan toestemming door het in 1991 ingestelde sanctiecomité te onderwerpen, te gaan werken met een verboden lijst van zogenaamde «dual use»-goederen. In feite kwam dit neer op een beleid van «containment» van de dreiging die uitgaat van het bezit en de ontwikkeling door Irak van massavernietigingswapens, door het instellen van een non-proliferatie regime voor één land.

Op 17 december 1999 werd door de VR – onder Nederlands voorzitterschap – resolutie 1284[1] aangenomen, die zag op terugkeer van de wapeninspecteurs – UNSCOM zou worden opgevolgd door UNMOVIC – waarbij in geval van «compliance» door Irak uitzicht werd gegeven op opschorting van de sancties. VR-resolutie 1284 zag in feite op het wederinstellen van een UNSCOM-achtig inspectieregime, met de bewijslast bij Irak, uitlopend op monitoring van de Irakese capaciteiten, nadat alle feitelijke wapensystemen zouden zijn ontmanteld. Frankrijk, in gezelschap van de Russische Federatie en China, onthield zich van stemming. In feite omdat de aan Irak geboden «wortel» in de visie van deze permanente leden van de VR niet aantrekkelijk genoeg was. Irak vond dat ook, want dit land bleef de terugkeer van de wapeninspecteurs weigeren.

Bij het aantreden van de regering Bush veranderde het internationale klimaat. Zeker na de terroristische aanslagen van 11 september 2001 nam de bereidheid tot inzet van militaire middelen toe, zoals bleek uit de acties in Afghanistan onder artikel 51 van het VN-Handvest (het recht op zelfverdediging). Bovendien stelde president Bush in zijn rede inzake «the state of the union» in 2002 Irak voorop binnen de «Axis of evil» (samen met Iran en Noord-Korea), gevormd door landen waarvan een dreiging uitging door het bezit van massavernietigingswapens, die door onverantwoordelijk regimes in handen van terroristen zouden kunnen worden gespeeld.

Doordat de VS uitging van het onverantwoordelijke karakter van de regimes van de betrokken landen, werd met name in het geval van Irak door de VS aanvankelijk het doel van «regime change» vooropgesteld. De VS was voornemens dit met een «coalition of the willing» tot stand te brengen. Onder invloed van andere landen, met name het VK, maar ook Nederland, koos de VS ervoor een oplossing via de VN te zoeken. Dit

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

versterkt de internationale legitimiteit van eventueel militair optreden, dat deze en andere potentiële bondgenoten expliciet niet wilden uitsluiten. Als doel werd de ontwapening van Irak vooropgesteld. In september 2002 hield president Bush een rede voor de Algemene Vergadering van de VN, waarbij hij aangaf de VN – en met name de Veiligheidsraad – in staat te willen stellen zijn verantwoordelijkheid te nemen, door Irak alsnog tot ontwapening te brengen. Ook SG Koffi Annan benadrukte dit aspect in zijn eigen rede.

Onder druk van de realistisch geworden dreiging met militair geweld bewoog Saddam Hussein. In zijn brief van 1 augustus 2002 aan de SG VN deelde de minister van Buitenlandse Zaken van Irak mede bereid te zijn tot «technische gesprekken» met de heer Hans Blix, de uitvoerend directeur van het onder VR-resolutie 1284 als opvolger van Unscom ingestelde wapenispectieteam UNMOVIC, over hervatting van de inspecties.

De VS nam evenwel geen genoegen met wat gezien werd als slechts een zoveelste tactische concessie van Saddam Hussein, een hervatting van de inspecties naar het voorbeeld van UNSCOM, waarbij hij alle gelegenheid zou krijgen voor herhaling van het kat-en-muis spel van vóór 1998. Met grote moeite werd door de VS met (vooral) Frankrijk de tekst van VR-resolutie 1441[1] uitonderhandeld. Frankrijk wilde uitgaan van twee resoluties. De eerste om het inspectieregime aan te scherpen en een tweede om eventueel naleving van de eerste door Irak af te dwingen. Van deze Franse wens bleef in VR-resolutie 1441 slechts over dat bij vaststelling van «further material breach» de VR opnieuw zou beraadslagen.

Door de recapitulatie door 1441 van alle vorige resoluties – met name 678 (geweldsmandatering) en 687 (massavernietigingswapens) – werd de sinds 1991 bestaande machtiging tot geweld herbevestigd. Resolutie 1441 stelt – anders dan 678 – niet dat in geval van niet-naleving «all necessary means» gerechtvaardigd zijn; in plaats daarvan spreekt de unaniem aangenomen VR-resolutie 1441 van «serious consequences». Ook in de visie van de Nederlandse regering (brief van premier Balkenende aan de voorzitter van de Europese Raad, premier Simitis) komt dit neer op militair ingrijpen.

Resolutie 1441 is zeer expliciet over wat van Irak in het kader van naleving van met name ontwapening geëist wordt. Nog zwaarder dan in resolutie 687 wordt de «burden of proof» op Irak gelegd. Van dit land wordt actieve medewerking geëist om zelf zijn ontwapening tot stand te brengen. Niet de inspecteurs hoeven met lantaarntjes te zoeken wat ze kunnen vinden, maar Saddam Hussein dient het licht aan te doen. Een centrale plaats hierbij is toegedacht aan de initiële verklaring die Irak bij het begin van de inspecties heeft moeten doen.

Die verklaring is in ieders ogen – ook die van de wapeninspecteurs – niet afdoend en niet geloofwaardig gebleken. Het kwam er wederom op neer dat Irak verklaarde geen verboden wapens en wapenprogramma's te bezitten en het aan de internationale gemeenschap overliet het tegendeel aan te tonen. Dit is in strijd met letter en geest van VR-resolutie 1441. Het feit dat de wapeninspecteurs tot dusver geen «smoking gun» hebben kunnen vinden betekent dan ook niet dat Irak kan menen aan zijn ontwapeningsverplichtingen te hebben voldaan. In de visie van de VS, daarin gesteund door het VK, is Irak nu dan ook in «further material breach» in de termen van VR-resolutie 1441 – dus nog bovenop de al vaststaande «material breach» in het licht van eerdere relevante VR-resoluties – en is het tijd voor de door VR-resolutie 1441 aangekondigde «serious consequences», lees militair ingrijpen. Het VK heeft inmiddels, mede namens de VS en Spanje, een daartoe strekkende «tweede

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

resolutie» ingediend. Inmiddels is sprake van bereidheid aan Britse kant om Irak nog een beperkte tijd te geven om alsnog tot de door VR-resolutie 1441 geiste «actieve medewerking» te komen. Dit vermoedelijk om tegemoet te komen aan de opvattingen van landen als Frankrijk en Duitsland.

Duitsland heeft vanaf het begin militair optreden – ook met specifiek VR-mandaat – uitgesloten. Frankrijk (gesteund door andere permanente leden van de VR, de Russische Federatie en China) heeft zich in zoverre aan Duitse kant geschaard, dat het meent dat in elk geval thans de tijd daarvoor nog niet gekomen is. Volgens deze landen gaan de inspecties in Irak goed en dienen de inspecteurs de tijd te krijgen – en eventueel extra middelen – om hun werk af te maken. Frankrijk verwerpt in feite de Brits-Amerikaanse visie op het Irakese probleem van de massavernietigingswapens, die stoelt op VR-resolutie 1441 en lijkt zich te bewegen in de richting van het instellen van een inspectieregime conform VR-resolutie 1284. Dat de concessies die Irak thans heeft gedaan alleen tot stand kwamen onder nog niet eerder opgebouwde zware militaire druk, wordt door Frankrijk en Duitsland (alsmede Rusland en China) buiten beschouwing gelaten.

Premier Blair heeft op 25 februari jl. benadrukt dat het alternatieve voorstel, dat in de vorm van het memorandum van Frankrijk, Duitsland en de Russische Federatie aan de VR voorligt, zonder meer vraagt om meer tijd voor de inspecteurs. Dit nadat de internationale gemeenschap al 12 jaar geduld heeft gehad met een regime dat slechts onder grote druk kleine tactische concessies doet. Ook de jongste «onthullingen» en het stukje bij beetje ontmantelen van verboden raketten zijn daarvan voorbeelden, die tegelijk de onbetrouwbaarheid van de initiële verklaring van Irak – opnieuw – aantonen.

Op 28 februari heeft de heer Blix zijn jongste rapportage inzake het verloop van de inspecties aan de VR aangeboden, die hij in een briefing op 7 maart as. zal toelichten. In zijn rapportage toont hij zich kritisch over de inhoudelijke medewerking van Irak. Blix benadrukt dat voor verifieerbare ontwapening onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking van Irak noodzakelijk is. Impliciet geeft hij hiermee aan – evenals bij eerdere rapportage en briefings aan de VR – dat het daaraan nog steeds ontbreekt. Het is ook volgens Blix Irak's taak – niet de taak van de inspecteurs – om verboden wapens te presenteren. De resultaten in termen van ontwapening zijn, aldus Blix, tot dusver zeer beperkt geweest.

Wat betreft de inhoudelijke medewerking zegt Blix nog niet ronduit dat Irak in gebreke is. Wel stelt hij onder andere dat «It is hard to understand why a number of the measures which are now being taken, could not have been initiated earlier.»